

Дејан В. Поповић

Ваљево

dejan.popovic0@gmail.com

УСИНОВЉЕЊЕ ЖИВОРАДА КОРАЋА, МАТУРАНТА ВАЉЕВСКЕ ГИМНАЗИЈЕ

Живорад Кораћ рођен је у Ваљеву 17. фебруара 1901. године од оца Сретена и мајке Софије у средње имућној породици. Сретен Кораћ бавио се кафецијским послом и држао је кафану у старом делу вароши. Живорад им је био треће дете, законито, а свештеник који га је крстио био је ваљевски парох Михаило Вићентијевић. Кумови су били Саватије и Нерка Радивојевић, ваљевски трговци. По избијању Првог светског рата, Сретен Кораћ мобилисан је у војску, у јединице Дринске дивизије; крај рата неће дочекати. Велика немаштина надвила се над младим Живорадом, ђаком ваљевске Гимназије, који је доспео у врло тежак материјални положај после погибије оца.¹ Наиме, за добијање било какве дечје потпоре био је престарио, јер по закону угрожена деца су помагана извесном сумом новца до навршене 16, или у случају похађања Гимназије до навршених 18 година живота. Тешка Живорадова животна прича била је позната Драгутину Дуфки, нареднику музичару Дринске дивизије, породичном пријатељу Кораћевих. Дуфка је имао племениту идеју да помогне младом Живораду, те да му промени живот.

¹ Каква је била животна судбина Софије Кораћ, мајке Живорадове, из доступних извора нисмо утврдили – нап. аут. Ваљево је у рату изгубило чак 58,2% мушког одраслог становништва у односу на предратни број. О мајци као стубу породице и представнику исте пред војном окупационом влашћу видети Божица Младеновић, Породица у Србији у Првом светском рату, стр. 13-14, 43, 98-99, Историјски институт, Београд, 2006.

Драгутин Дуфка је пореклом Чех. Војну музичку школу завршио је у Аустроугарској, а дошао је у Србију крајем 19. века, где је и добио запослење у Ваљеву, у Дринској дивизији као војни музичар. У новој отаџбини се оженио Маријом. Војни оркестар Дринске дивизије, у коме је музицирао Дуфка, свирао је за грађанство вароши у парку Пећина, као и по градским улицама за време празника и свечаности. Оркестар Дринске дивизије формиран је 1889. године, а од 1899. године војна музика је заступљена и у пешадијским пуковима². Овај сјајни виолиниста свирао је и у малом камерном саставу, формираном 1912. године, чији су покретачи, између осталих, били Јан Јован Урбан, композитор и капелник војног оркестра Дринске дивизије, и млади Живорад Грбић, у то време талентовани музичар, а касније хоровођа, музички педагог и професор музичке Академије у Београду³.

Након Великог рата, оркестар је поново формиран у јесен 1919. године, и варирао је од квартета до секстета. Поред ових активности, Дуфка је приватно држао у Ваљеву часове музике. Будући да је био изузетан виолиниста, многе богатије породице желеле су да музички образују своју децу код њега. Тако су ученици Драгутина Дуфке били и Жикица Јовановић Шпанац, будући револуционар, као и син међуратног председника општине Александра Ломе (Ломића), Бранислав.⁴

² Гордана Крајачић, „Војна музика и музичари 1831-1945“, стр. 29-30, Војска, Београд, 2003.

³ Дејан В. Поповић, Музика и Ваљевци (1918-1944), Ваљевски алманах, свеска V, стр. 289-311, Београд, 2004. Дуфка је поред виолине свирао и виолончело, па је држао и часове овог инструмента.

⁴ Бранислав Лома био је ученик Дуфкин од 1922. до 1932. године, а и Живорад Жикица Јовановић, потоњи Шпанац, у истом периоду. Обојица су свирала у Гимназијском гудачком оркестру под покровитељством проф. Живорада Грбића – Жикица Јовановић виолину и виолончело, а Бранислав виолину. Двојица пријатеља дружила су се и ван музике; када су 1935. године расправљали о политичким темама у земљи и иностранству, у пејзажима парка Пећине, Бранислав се залагао за демократски политички систем енглеског типа у Краљевини Југославији; разочаран таквим размишљањем, а већ комунистички настројен, Жикица је одбрусио свом пријатељу: „Ти си једна обична политичка жабокречина!“ Два пријатеља се никад више нису сусрела – казивања Бранислава Ломе аутору текста јуна 2001 и јула 2005 године.

Године 1922. при Дринској дивизији свирала је војна музика под капелником Миланом Бузином и у свом саставу је имала 32 музичара, а један од њих је био и Драгутин Дуфка⁵.

Дуфка није имао своје деце, а зашавши у године, мала је била вероватноћа да ће их икад имати. Стога, одлучио се да усини Живорада.

На адресу Суда општине града Ваљева дана 20. марта 1921. године упућена је молба Драгутина Дуфке, наредника музике Дринске дивизије, о усиновљењу Живорада Кораћа, ћака матуранта Ваљевске гимназије. Суд је наредног дана оверио уверење у коме је констатовано да је поменути Дуфка стар преко 50 година, а да у задрузи нема никог до супруге Марије и посинка Живорада, јер свог порода није имао.⁶ Уверење је званично потписано и печатирано од стране Суда и издато је подносиоцу захтева уз плаћање свих судских трошкова.⁷ Истог дана (21. марта), Дуфка је писмом затражио од општинског Суда да се малолетном Живораду одреде заступници. Том приликом дошао је у Суд у присуству сведока, а у представци Суду је изјавио:

„Како сам остарио а изрода немам, сем жене Марије, то сам у уговору са њом узео себи за сина малолетног Живорада, са којим сам већ и уговор о усиновљењу написао.“⁸ Општина града Ваљева је 23. марта проследила акт иследном судији првостепеног Суда о именовану заступника – стараоца малолетног Живорада, и то Илију Илића, обућара, и Живка Луковића, опанчара из Ваљева, као и три најближа сродника – Милоша Кораћа, трговца, Светозара Матића, ковача, и Милутина Кораћа, магационера ваљевске штедионице.⁹ Заступници су се пред Судом примили

⁵ Гордана Крајачић, наведено дело, стр. 70

⁶ Живорад је незванично посињен 1920. године, од када је живео у домаћинству породице Дуфка – нап. аут.

⁷ Међуопштински историјски архив Ваљево (у даљем тексту МИАВ), Фонд: Општински суд (у даљем тексту ОС), 1921. година, неинвентарисана грађа, зав. под пр. 2916. Председник Суда био је Страхиња Г. Лаушевић, деловођаписар Мих. Ђорђевић, а чланови Суда Коста Тодоровић и Рад. Стефановић. Председник Суда био је одраније упознат са судбином малолетног Живорада, а његове родитеље је и лично познавао. Дуфка је уплатио 4 динара на име судске таксе – нап. аут.

⁸ ОС, 1921. година, дел.бр. Ф-1-72/21

⁹ ОС, 1921. година, пр. бр. 2990. У то време пунолетство се стицало са навр-

заступничке дужности и одобрили су својим потписом Драгутинов захтев за Живорадовим усиновљењем, те је на основу параграфа 137–145 Грађанског законика и чланова 75 и 94 Суд сачинио, опуноважио на основу закона уговор о адаптацији, која је постао пуноважан 26. марта исте године.¹⁰ Суду је приложен на увид и извод из књиге рођених цркве у Ваљеву уз потпис ваљевског пароха Михаила Вићентијевића, који је потврдио да у овом захтеву није било никакве законске препреке за усиновљењем. Тада је документ званично печатан и стављен у званична акта Суда.¹¹

По уговору о усиновљењу, Живорад Кораћ је усвојен без икаквих услова и изузећа, тако да је по закону ступао у сва наследна, уговорна и лична права према поочиму Драгутину као према рођеном оцу, ступајући под родитељску власт свог поочима, па је примао на себе све обавезе и дужности које су имала и рођена деца према својим родитељима. Уговором је утврђено да Живорад поред свог презимена носи и презиме свог поочима, као и да слави његову крсну славу. На уговор су обојица ставили свој потпис (као и председник Суда) који је био оверен печатом. У документу је стајало да је потписани поочим Драгутин старији више од двадесет година од посинка поменутог Живорада, што се уклапало у законску регулативу тог доба. Такође, уговором је потврђено да поочим Драгутин Дуфка није имао никог више од поменутог Живорада као законитог наследника.¹²

шеном 21 годином живота. Милош Кораћ, сродник и старалац малолетног Живорада, био је један од најбогатијих трговаца међуратног доба у ваљевској чаршији – нап. аут.

¹⁰ ОС, 1921. година, пр.бр. 9976

¹¹ Акт о усиновљењу Живорада Кораћа оверили су истражни судија Светозар Матић и писар Суда Ташковић – нап. аут.

¹² ОС, 1921. година, пр. бр. 2917 и 2993